

Parlamentul
Republicii Moldova

DGJ-07 nr. 257
07 aprilie 2022

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

A V I Z

la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative

(nr.123 din 05 aprilie 2022)

Direcția generală juridică a examinat, **în regim de urgență**, proiectul de lege sus-nominalizat, prin prisma prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului și ale prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și expune următoarele considerente.

I. Evaluarea generală a proiectului de act normativ:

1. Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, fapt ce corespunde art. 73 din Constituție și prevederilor art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Conform notei informative, proiectul legii supus avizării are drept scop revizuirea cadrului legal existent în sensul instituirii mecanismelor eficiente de monitorizare, de control și de implementare în vederea diminuării discrepanțelor și a provocărilor existente, protejării societății de eventuale tentative de dezinformare și/sau de informare manipulative din exterior.

3. Cu referire la fundamentarea economico-financiară, condiție obligatorie, potrivit art. 30 alin. (1) lit. e) din Legea nr.100/2017, autorul menționează că, implementarea prevederilor proiectului nu necesită mijloace financiare suplimentare.

4. Conform prevederilor art. 58 din Regulamentul Parlamentului, proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se remit Guvernului spre avizare.

5. Potrivit art. 35 din Legea nr. 100/2017, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru cele elaborate de deputați.

6. În vederea respectării art.21 alin. (1) lit.e) din Legea nr.100/2017, proiectul de lege necesită a fi supus consultării publice și avizării de către autoritățile a căror competență au tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului actului normativ. În sensul dat, considerăm

oportună avizarea proiectului în cauză de către Ministerul Justiției, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Consiliul Audiovizualului.

7. Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art. 66 din Constituție.

II. Observații de conținut și de respectare a cerințelor tehnicii legislative:

1. Pentru respectarea cerințelor tehnicii legislative, textele luate între paranteze, ce se referă la denumirea articolelor supuse modificărilor, se vor exclude. În cazul modificări mai multor acte normative, modificările se expun în ordinea cronologică a datei adoptării/aprobării actelor normative modificate. Prin urmare, propunerea de modificare a Legii nr.64/2010 se va situa înaintea propunerii de modificare a Codului serviciilor media audiovizuale nr.174/2018.

3. La art. I, cu referire la modificările operate Legii nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova

3.1. La pct. 3, nu este clară intenția de modificare. Reieșind din textul în vigoare a lit.h) și a textului propus pentru completare, constatăm că, autorul propune o nouă redacție a lit.h). Prin urmare, se cere a modifica textul introductiv al pct.3.

3.2. La pct. 4, se propune completarea Legii cu articolul 10¹ „*Contrafacerea dezinformării/răspândirii informațiilor false ce afectează securitatea informațională, vehiculate în sistemele de comunicații electronice*”. Potrivit alin. (4) al acestui articol, indicația executorie a Serviciului de Informații și Securitate poate fi contestată în instanța de judecată, fără respectarea procedurii prealabile.

Atragem atenție că, art. 208 alin. (1) din Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018, prevede expres că „*în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.*” Totodată, menționăm că Curtea Constituțională a Republicii Moldova în Decizia nr. 94/2021, a constatat că „*procedura prealabilă este obligatorie doar în cazul actelor administrative cu caracter individual*” (vezi, pct. 28) „...și urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale, nu a celor normative.” (vezi, pct. 31).

În situația de referință, constatăm că, indicația executorie a Serviciului de Informații și Securitate poartă caracter de act administrativ cu caracter individual, și respectiv, urmează a fi respectată procedura prealabilă.

3.3. Propunem de a revedea termenul de examinare de 10 zile calendaristice, indicat în norma alin.(5) al art.10¹. În viziunea noastră, acest termen restrâns, reieșind din faptul că în legislație, de regulă, se operează cu noțiunea de „termen rezonabil”.

4. La Art. II, cu referire la modificările operate Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare

4.1. Textul introductiv al pct. 1 se va substitui prin textul:

„1. Articolul 2 se completează în final cu următorul cuprins:”.

4.2. Atragem atenție la noțiunea „*informație ce afectează securitatea spațiului informațional public*”, care urmează a fi revăzută. Potrivit prevederilor Legii nr.100/2017, explicarea termenilor/noțiunilor se conțin în dispozițiile generale ale actului normativ. Din textul definirii noțiunii supra, constatăm că textul conține reglementări în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ, acestea cerințelor tehnicii legislative, fac parte din dispoziții de conținut ale actului legislativ.

4.3. Cu referire la noțiunea de „*dezinformare*”, observăm că dispozițiile acesteia se extind, doar asupra informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional public.

Totodată, accentuăm asupra faptului că, în redacția actuală prin textul „*intenționată, cu rea-credință*” creează un șir de interpretări și în viitor poate crea impedimente referitor la constatarea faptei intenționate și cu rea-credință, care poate fi demonstrată doar în instanța de judecată. Din acest considerent, contracararea acțiunilor respective poate să dureze mult timp, fapt ce nu atinge scopul Legii, urmărit de către autorii proiectului. Prin urmare, considerăm necesar de a exclude textul „*intenționată, cu rea-credință*” din noțiunea de „*dezinformare*”.

4.4. La pct. 4, cu referire la art.6¹, propus pentru completare, în conținutul alin.(2), expresia „*este obligația*” se va substitui prin textul „*este/ține de competență*”. La alin.(4), textul „*autorității de gestionare*” se va substitui cu textul „*autorității competente*”. La alin.(6) textul „*făcută prin evaluarea acesteia în rezultatul unor monitorizări cu utilizarea metodologiilor corespunzătoare*”, propunem de a fi substituit cu textul „*dispusă în rezultatul monitorizării efectuate conform metodologiilor de monitorizare aprobate în condițiile legii*”.

5. La art. III, cu referire la modificările operate Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002

5.1. Textul introductiv al articolului se va completa după sintagma „Codul penal” cu sintagma „al Republicii Moldova”.

5.2. Potrivit art. 12 din Legea securității statului nr. 618/1995, responsabil de asigurarea securității naționale și prezentarea recomandărilor Președintelui Republicii Moldova în probleme de politică externă și internă a statului este Consiliul Suprem de Securitate, care potrivit alin. (5) din norma enunțată emite decizii. Întru respectarea prevederilor art. 3 alin.(4) lit. a) și art.54 din Legea nr. 100/2017, în denumirea și conținutul articolului 357², textul „*hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare*” se va substitui cu textul „*deciziilor Consiliului Suprem de Securitate*”.

Subsecvent, constatăm că sancțiunea aplicată persoanelor juridice pentru comiterea infracțiunii prevăzute atât la alin. (1), cât și la alin. (2) este aceeași, or, gradul de pericol social în cazul comiterii infracțiunii de neexecutare a deciziilor Consiliului Suprem de Securitate în perioada stărilor de urgență, asediu, sau război sporește.

În situația de referință, ținând cont de prevederile art. 16 din Cod, este relevant ca sancțiunea aplicată persoanelor juridice să difere în sensul

aggravării acesteia, de la primul la al doilea alineat, după cum este indicat pentru comiterea acțiunilor social-periculoase de subiectul persoana fizică.

6. La art. IV, cu referire la modificările operate Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război

6.1. La pct. 3, norma de la lit. d) din proiect prevede sistarea retransmisiei serviciilor media audiovizuale de stat ori cu capital de stat. Menționăm că, art. 53 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova stabilește expres că, *distribuitorii de servicii media sânt constituiți de către persoane fizice și/sau juridice sub formă de societăți comerciale.*

Totodată, Codul la art. 1 explică noțiunea de „serviciu media audiovizual” drept serviciu, *aflat sub responsabilitatea editorială a unui furnizor de servicii media, al cărui scop principal sau al unei secțiuni disociabile a acestuia este furnizarea de programe audiovizuale în scop informativ, educativ sau de divertisment pentru publicul larg, prin rețele de comunicații electronice.*

Menționăm că, norma dată nu întrunește condițiile preciziei și clarității și prin urmare, contravine prevederilor art.3 din Legea nr.100/2017. Nu este clar, se sistează retransmisia postului care provine dintr-un alt stat, sau a unui anumit tip de programe audiovizuale? Întrucât persoana juridică înregistrată pe teritoriul unui alt stat decât cel agresor, poate obține licență de emisie pe teritoriul unui stat, ce a semnat și ratificat Convenția cu privire la televiziunea transfrontalieră, însă în emisiunile informative, poate să difuzeze emisiuni produse în țările recunoscute internațional drept țări agresoare, sau state care oficial sprijină state agresoare.

Astfel, întru respectarea acestor condiții, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, precum și excluderea diferitor interpretări, este necesar de a dezvolta norma de la lit.d).

6.2. Subsecvent, la pct. 4 din proiect, norma lit. e) prevede sistarea retransmisiei posturilor de radio, televiziuni, radio, televiziuni ce difuzează știri ale statului/statelor ce realizează agresiunea militară sau au declarat război Republicii Moldova. Menționăm că, retransmisia este realizată de distribuitorii de servicii media, difuzarea este realizată de furnizorii de servicii media. Respectiv, un furnizor de servicii media înregistrat pe teritoriul Republicii Moldova, în buletinul de știri elaborat de acesta, poate să difuzeze o știre produsă în statele ce realizează agresiunea militară. În cazul dat, este necesar ca norma să fie expusă clar se sistează retransmisia sau difuzarea, se aplică doar asupra distribuitorilor sau și asupra furnizorilor de servicii media.

7. La art. V, cu referire la modificările operate Legii comunicațiilor electronice nr.241/2007

7.1. La pct.1, în textul introductiv sintagma „cu următorul conținut” se va substitui prin sintagma „cu următorul cuprins”.

În textul lit. u³, parantezele se vor exclude.

7.2. La pct.2, în vederea respectării prevederilor art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017, conform căreia terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă, la pct.2, atragem atenție la utilizarea diferită a

noțiunilor „adresă de corespondență”, „adresă poștală”, care urmează a fi conformate noțiunilor utilizate în Codul administrativ.

8. La art. VI cu referire la modificările operate Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008

8.1. Textul introductiv al articolului se va completa după sintagma „Codul contravențional” cu sintagma „al Republicii Moldova”.

8.2. Cu titlu de informare, menționăm că, în Parlament se află în procedură legislativă un șir de proiecte de acte normative, care vizează modificarea Codului contravențional (nr.301 din 01.07.2016; nr.113 din 09.07.2019; nr.43 din 12.02.2020; nr.48 din 13.02.2020; nr.167 din 04.05.2020; nr.263 din 19.06.2020; nr.351 din 28.07.2020; nr.417 din 08.10.2020; nr.106 din 12.04.2021; nr.115 din 16.04.2021; nr.175 din 09.08.2021; nr.395 din 15.12.2022; nr.428 din 29.12.2021, nr.24 din 01.02.2022). În scopul evitării suprapunerilor de reglementări și a eventualelor conflicte de norme, este necesar de a verifica aceste proiecte de legi, pentru a nu admite contradicția de norme, în sensul propunerilor de modificare ce se referă la Codul contravențional prin proiectul de lege supus avizării.

9. La Art. VII, cu referire la modificările operate Codului serviciilor media audiovizuale nr.174/2018

9.1. Textul introductiv al articolului se va completa după sintagma „Codul serviciilor media audiovizuale” cu sintagma „al Republicii Moldova”.

9.2. La pct.1, întru respectarea cerințelor tehnicii legislative, dispoziția introductivă „articolul se completează cu următoarea noțiune:” se va substitui prin textul „articolul se completează cu noțiunea „dezinformare” cu următorul cuprins:”.

9.3. La pct.4, întru respectarea prevederilor pct. 46 din Metodologia de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, în dispoziția de modificare a alin.(3) al art. 17, sintagma „la sfârșit” se va exclude.

9.4. La pct. 10, cu referire la completarea art. 75 alin.(3), întru respectarea prevederilor art. 3 alin.(4) lit. a) din Legea nr. 100/2017, propunem de a substitui textul „a procedurilor interne pentru implementarea acțiunilor necesare pentru” cu textul „a reglementărilor privind”.

9.5. La pct.13

Cu referire la completarea art. 84 cu alin. (8¹), subliniem că sancționarea cu suspendarea dreptului de a difuza comunicări comerciale pe o perioadă de la 6-12 luni pentru încălcarea art. 4 alin.(3), (4) și (6)-(9) urmează a fi revăzută, întrucât, în unele cazuri din lipsa mijloacelor financiare furnizorul de servicii media nu a produs emisiuni conform normelor prevăzute, suplimentar va fi privat pe un termen de un an să plaseze publicitate.

Cu referire la completarea art. 84 cu alin. (10³), prin care se propune sancționarea cu retragerea dreptului de emisie pe o perioadă de până la 3 zile, menționăm că furnizorii activează în baza licenței de emisie, iar aceasta poate fi retrasă sau suspendată după caz.

Totodată, constatăm că prevederile de la alineatele (10¹)- (10³) prevăd sancțiuni diferite pentru comiterea aceleași acțiuni. Prin urmare, prevederile date nu identifică în care cazuri gradul de pericol social sporește pentru aplicarea obiectivă a sancțiunii de Consiliul Audiovizualului, sau acestea se aplică gradual după comiterea repetată de către furnizorii de servicii media care au difuzat conținuturi calificate drept dezinformare sau informație ce afectează securitatea spațiului informațional audiovizual.

Subsidiar, potrivit alineatului (10⁶) de la pct. 13, drept sancțiune complementară poate fi aplicată în toate cazurile retragerea dreptului de a difuza anunțuri publicitare. Menționăm că, Codul nu reglementează noțiunea de „*anunț publicitar*”, iar noțiunea de „*comunicare comercială audiovizuală*” nu o cuprinde. În cazul în care scopul normei este de a interzice plasarea publicității drept sancțiune complementară, menționăm că, sancțiunea respectivă afectează în mod direct dreptul de proprietate al furnizorului de servicii media. Respectiv, pentru claritate, la aplicarea sancțiunii date este necesar să fie reglementat, în mod expres, cazurile când aceasta poate fi aplicată.

9.6. La pct.14

Potrivit cerințelor tehnicii legislative, reglementările pct.14 se vor situa la începutul articolului. Dispoziția generală „În cuprinsul codului” se va substitui prin „În textul Codului serviciilor media audiovizuale”.

În concluzie, menționăm că textul proiectului de lege, urmează a fi revăzut și redactat, ținând cont de obiecțiile și propunerile corespunzătoare definitivării corecte a proiectului.

Referitor la oportunitatea adoptării, menționăm că aceasta ține nemijlocit de atribuțiile Parlamentului.

**Șef Direcție generală
Ion CREANGĂ**

*Ex.: Silvia Cojocari
tel: 022 820 576*

*Ex: Olga Barbălată
tel. 820-183*